
POZUSTALOST
Karel Kubeška

POZŮSTALOST

POZŮSTALOST

Karel Kubeška

NAKLADATELSTVÍ
EPOCHA

© Karel Kubeška, 2026
Cover art © Lukáš Tuma, 2026
Czech edition © Nakladatelství Epocha, Praha 2026

ISBN 978-80-278-0283-8 (print)
ISBN 978-80-278-1676-7 (ePub)
ISBN 978-80-278-1677-4 (mobi)
ISBN 978-80-278-1678-1 (pdf)

Tuto knihu věnuji všem svým rodičům,
prarodičům a příbuzným.

Prolog

Úvaha nad tím, kolik rozhodných okamžiků člověk v životě absolvuje, zabrala dobrých dvacet minut. *Zjevně nejtěžší je ty zásadní momenty rozpoznat,* pomyslel si. *Obvykle se to podaří až se značným zpožděním, ale i tak má význam vědět, co vlastně rozhoduje o tom, že se život ubírá právě tím směrem, jímž se v dané chvíli vydal. Někdy o linii osudu rozhodují zdánlivé maličkosti, kterých ani není možné si včas všimnout, ale velmi často jsou to na míle patrné věci, jako cílený či náhodný výběr životního partnera, absolvování konkursu na významnou pozici ve firmě, vstup do politiky, nebo koupě psa.*

V minulosti několikrát přemýšlel nad tím, kde měl v životě štěstí, v čem udělal chybu, co měl vykonat jinak, čemu se měl vyhnout a co měl zkusit. Měl takové filosofování rád, a když to šlo, čas mu věnoval. Ve svém vlastním životě vnímal pouze šest až osm rozhodných okamžiků, které formovaly jeho osud. Navíc jen asi tři z nich byly natolik významné, že opravdu otočily kormidlem bezmála na druhou stranu od původně vytyčeného směru. Nevysvětlitelně se v jednom z oněch několika případů jednalo o setkání s osobou, kterou od první chvíle považoval za charakterově pokleslou a vůbec, více méně závadnou a pro něho nevhodnou. Pár setkání, která přesto tehdy absolvoval, způsobilo, že poněkud

upravil svůj žebříček hodnot a o něco posunul vlastní práh citlivosti při rozhodování o tom, co si zaslouží jeho pozornost. Na základě toho učinil kroky, které byly přinejmenším rozporuplné. Výsledkem této krátké, ale intenzivní etapy bylo, že výrazně zklamal sám sebe. Nedokázal se totiž postavit zjevné nespravedlnosti, jíž byl svědkem, ač s určitým nepohodlím a přijatelným strádáním mohl. Dodatečně tedy vyhodnotil tuto fázi jako jeden z těch zásadních osudových zvratů a přiřadil ji k těm, které chápal jako zlomové a rozhodující. Nedokázal posoudit, zda z něj zrovna tahle zkušenost udělala lepšího člověka, ale s jistotou věděl, že je zralejší a také odolnější. A žebříčku hodnot vrátil zase po čase příčky do původního stavu.

Viktor 57
rok 2012

„Není důležité, že ty jsi lín a já jsem kormorán. Teď jsme prostě partneři, kteří musí držet pohromadě. Jinak nedosáhneme ničeho a bude to jako vždycky," zaznělo nečekaně nahlas. Nikdo totiž nestihnul vypnout mikrofon.

„To přece nemohou myslet vážně, s tím přece nemůžeme souhlasit," ozvalo se zakřiknutě do narůstajícího šumu z plně obsazeného auditoria.

Asi dvacet kilometrů od Frankfurtu nad Mohanem leží městečko Königstein im Taunus, kde na úplném konci Frankfurter Strasse, nedaleko velkého kruhového objezdu sídlí notářství hesenského právníka Christopha Berkeho. Pro Viktora Švece nebylo díky navigaci příliš složité velký světlý dům najít. O snadné parkování se postarala pečlivě označená, vyhrazená parkovací místa pro klienty notářství přímo před budovou. Viktor byl spokojen s tím, že nemusel absolvovat delší cestu než právě prosezených pět hodin, a pocítil vděk za to, že se po německých dálnicích dá jet bez omezení rychlosti.

V minulosti rád na podobně dlouhých cestách poslouchal hudbu, a to výhradně předem pečlivě vybrané interprety. Vždy

vytipoval dvě nebo tři cédéčka, která nikdy před tím neslyšel, ale podle recenzí vypadala slibně, a těmi naplnil měnič, který do auta dokoupil jako extra výbavu. Někdy byl tím, co slyšel, nadšen, jindy zklamán. Ale asi už před sedmi nebo osmi lety začal dávat přednost tichu a spíše si pro sebe jen tak povídal, nebo s někým virtuálním zapředl rozhovor. Pro dnešní cestu si jako téma vybral poměrně složitou úvahu o tom, jak by svět vypadal, kdyby rozhodujícím živočišným druhem na zeměkouli byli ptáci. Viktor úvahu pojal jako přednášku, kterou adresoval sálu zaplněnému lidmi, kteří jsou se změnou řádu nespokojeni a ptají se, jestli je to vůči lidskému rodu fér. A Viktor Švec prostě vysvětloval a informoval. Stav je jednoduše takový, že se ptáci – po zralé úvaze a řadě interních konzultací dohodli, že neuznávají lidstvo, jako dominantní a řídící složku, a stejně tak, že dále nerespektují lidské právo na majetek a vůbec celkové společenské uspořádání. Jsou domluveni s rybami a vnímají planetu Zemi jako své teritorium. Žádné násilí, jen obyčejná změna řádu. Viktor vysvětlil, že bude nutné změnit chování a vzít v úvahu, že sdílená ekonomika zahrnuje i ptactvo a ryby, a že vůbec všechno je společné a nemá vlastníka, přičemž rozhodující slovo nemají lidé. Proč vlastně jsou všechna ta zvířata tak pokorná a odevzdaná, proč se svým osudem nic neudělají, proč se nevzbouří? říkal si Viktor v průběhu „přednášky". Ke konci cesty mu prezentované téma přišlo poněkud komunistické a utopické, a tak se rozhodl, že se o tento svůj nápad s nikým nepodělí. Ještě by ho měli za cvoka.

Vypnul motor a vystoupil z vozu. Zmáčkl elektrický zvonek u vchodu, a když se ozval bzučák, strčil do dveří. Uvědomil si, že za jeden z rozdílů mezi Německem a domovinou vždy považoval kvalitu dveří a jejich funkčnost. Ty německé, na rozdíl od většiny

českých, vždy perfektně těsnily a automatické zavírání dokonale a současně jemně vracelo dveře do veřejí. Ale možná je to jen zbytek nějakého předsudku, přisuzujícího našim západním sousedům vlastnosti jako poslušnost, přesnost, organizovanost a pocit nadřazenosti, pomyslel si.

Vešel do minimalisticky pojaté přijímací místnosti, ve které už na něj čekala přísně se tvářící dáma středních let v tmavě šedém kostýmku, s tmavými vlasy sepjatými do staromódního drdolu. „Guten Tag." Jako odpověď použil Viktor naprosto stejnou větu, a tím takřka úplně vyčerpal své znalosti němčiny. Naštěstí vzápětí vstoupil do foyer rozložitý padesátník ve flanelovém saku a bílé rozhalence, napřáhl ruku s roztaženými prsty a přivítal Viktora srozumitelnou angličtinou s typickým německým přízvukem.

„Jsem rád, že jste tady. Jaká byla cesta? Pojďte dál, dáte si kávu, nebo raději čaj?" Christoph Berke pobídl Viktora ke vstupu do kanceláře, kde byla kromě pracovního stolu těžká kožená sedací souprava s nízkým konferenčním stolkem. Viktor si hned všiml několika čokoládových sušenek na skleněné misce a pocítil jisté uspokojení nad tím, že kývl na kávu, k níž mu sušenky přišly jako vhodný doplněk. Uvítání vyhodnotil jako příjemné a profesionálně srdečné, zatím však nikde nezahlédl něco jako spis, složku, obálku, prostě něco, kvůli čemu do malého německého města vážil dlouhou cestu.

Do kanceláře vstoupila mladá koncipientka a požádala Viktora o prokázání totožnosti. Cestovní pas si na okamžik odnesla, patrně kvůli okopírování, a vzápětí jej přinesla zpět.

Viktor Švec měl chvilku na to, aby tak jako již v životě mnohokrát použil svůj vnitřní hlas a položil si otázku, která měla jednoznačně rétorický charakter. *Kam mě to zase vítr zavál? Proč tu*

proboha jsem? Proč prožívám takovéhle nesmyslné příběhy? Otázky ponechal jako vždy bez odpovědi a s přiměřenou úrovní zvědavosti se zadíval německému notáři do očí.

„Jak jsem již uvedl ve svém dopise, jste tady kvůli pozůstalosti, kterou vám zanechal váš strýc Jindřich Mung. Ve své poslední vůli pan Mung vysloveně požaduje, abyste to byl vy osobně, kdo si převezme určené věci do svého vlastnictví. A dále uvádí, že s nimi můžete naložit tak, jak uznáte za vhodné. Pokud souhlasíte, připravíme veškerou předávací dokumentaci a následně si pozůstalost odvezete. Příprava protokolu, doplněného o vaše osobní údaje nám bude trvat maximálně půl hodiny. Teď je čtvrt na dvě, myslím, že vedle v restauraci budou ještě mít polední menu, ale můžete počkat i tady," usmál se Berke a mírnou otočkou naznačil, že má v úmyslu opustit svou kancelář a přemístit se jinam.

Já 12
rok 1967

„Šerif si otřel zpocené čelo hřbetem pravé ruky a pohlédl vzhůru mezi koruny stromů. Slunce se zvolna klonilo k západu a na nebi se objevila první hvězda. „Je pozdě," zamumlal si pro sebe, „dnes už je nedoženu."

Konec kapitoly šesté. Začátek kapitoly sedmé."

Byli jsme právě v polovině výletu k Pravčické bráně, když mě můj strýc překvapil vyprávěním, které nemělo ani začátek, ani konec. Poté, co avizoval sedmou kapitolu, aniž by se obtěžoval seznámit mě s obsahem prvních šesti, jsem sice napjatě čekal, co bude dál, ale po chvíli jsem pochopil, že to je pro dnešek všechno. A nejen pro dnešek. Už nikdy jsem se neměl dozvědět, co stálo za poněkud z kontextu vytrženým posledním odstavcem šesté kapitoly. Miloval jsem podobná vyprávění, která zaváněla romantikou a dobrodružstvím, a ač jsem je znal spíše z knížek Julese Verna nebo Karla Maye, tak tohle přišlo nečekaně, objevilo se náhle, a navíc zcela adresně. Byl jsem štěstím bez sebe, a to navzdory chybějící pointě. Strýc to tak neprožíval. Splnil si povinnost, kterou zřejmě cítil směrem k synovci, totiž alespoň na chvilku ho zabavit. Já jsem pak mnohokrát, v souvislosti s tímto mikrozážitkem, uvažoval nad tím, jak se v člověku zrodí smysl pro situační fan-

tazii, pro tvorbu zápletky, pro konstrukci příběhu, který někoho jiného zaujme a donutí ho k přemýšlení.

Náš společný výlet dále pokračoval a my oba jsme svorně mlčeli. Počasí nám přálo, bylo slunečno, nad námi pár mráčků a ranně podzimní čas ladil barvy do pastelova. Vnímal jsem svou vlastní chůzi jako metronom, který má trochu posunuté tempo oproti strýcovu. Na každé jeho tři kroky jsem já musel udělat čtyři. Ale když jsem tomu rytmu porozuměl a přivykl, začal jsem ho vnímat jako dva rozličné dělené takty, které se vždy po chvíli spojují. Strýcův byl tříčtvrteční, tedy valčíkový a můj na čtyři doby. Tehdy jsem už poslouchal rock'n'roll, a tak pro mě byly čtyři čtvrtky přirozenější. Našli jsme opuštěný kámen, přes nějž padl vyvrácený strom, a toto spojení samoty a rozvratu vytvořilo dramatickou scenérii, která přešla v impuls. Strýc se rozhodl, že si uděláme vzpomínkovou fotografii, naaranžoval mě tak, že jsem stál opřen jednou nohou o strom a on si vybral místo na kameni, na které se posadí, až půjde kolem někdo, kdo by nás mohl zvěčnit na kinofilm malého cestovního fotoaparátu. Po deseti minutách marného čekání na kolemjdoucího jsme se myšlenky na vzpomínku v podobě společné černobílé fotky vzdali. Ale alespoň já jsem strýce vyfotil v cestovatelské póze, tedy s nohou na kameni a s rukou ležérně opřenou o padlý smrk.

Celý výlet byl trochu nečekaným vyústěním společné dovolené dvou rodin, a sice té, k níž jsem náležel já, a té, k níž patřil můj bratranec. Přestože byl předem jasně daný seznam míst, která nesmíme v průběhu dovolené minout, tak lenost a pohodlnost některých členů výpravy přemohla předpokládanou touhu po poznání. Nikomu se prostě nikam nechtělo, tak jsme se nakonec k perle Českého Švýcarska vypravili jenom ve dvou. Já jsem se

přesto docela těšil, chození mě bavilo, a s mlčenlivým strýcem jsem trávil čas rád. Neokázale jsem obdivoval jeho laxnost, odtažitost a nezájem o okolí. Líbilo se mi, jak si sedá do lenošky, nasadí si brýle na čtení, rozevře do široka noviny a úplně se za nimi ztratí. Podezíral jsem ho, že za novinami spí, ale ukázalo se, že to není pravda, protože kdykoli se ho moje teta na něco zeptala, tak odpověděl. Sice po chvíli, ne úplně k věci, ale při troše fantazie, to bylo možno považovat za projev aktivního spolužití. Procházka zabrala celé odpoledne a k oboustranné spokojenosti jsme se, kromě krátké kulturní vsuvky, omezili na nezbytnou praktickou komunikaci zahrnující komentovanou konzumaci svačiny, odhad času návratu, zmínky o počasí a povzdech nad tím, že léto už opravdu končí. Přes svých neúplných dvanáct let jsem intenzivně vnímal strýcovu vnitřní rozpolcenost, která se navenek projevovala ve dvojí podobě. Jednak už zmíněnou introverzí, ale v některých řídkých momentech také urputnou aktivitou, vzrušeností a oplzlým humorem. Těch druhých momentů jsem mnoho nezažil, ale byly nezapomenutelné, a i když byly v zásadě odsouzeníhodné, dokreslovaly strýcovu složitou povahu, která byla patrně formována nenaplněnými tužbami a postupně se dostavujícím pocitem zklamání ze zborcených osobních ambicí.

Viktor 29
rok 1984

„Pojďte dál, soudruhu. Musím to s vámi probrat. Ráda bych ten souhlas udělila, ale mám určité pochybnosti. Jsou tu jisté signály, že by mohlo dojít k porušení zákona, a to já nemohu nechat bez povšimnutí. V tomto případě se jedná o jednoho z mála vysokoškolsky vzdělaných ekonomů, kteří šli do bankovnictví. A já si nemohu dovolit o něj přijít. Je to sice excentrik s tou svojí kapelou a problematickou vizáží, ale i tak je pro nás momentálně nepostradatelný.“

Bylo to jednoznačně k neuvěření. Viktor seděl v kanceláři sekretářky ředitelky České spořitelny, což bylo sice celkem uvěřitelné, a navíc ani ne tak úplně neběžné, ale to, co se odehrávalo v jeho blízkosti, bylo podivné. Asistentka, či přesněji řečeno sekretářka Monika Panská si Viktora pozvala pod záminkou podpisu mzdového výkazu za minulý měsíc. S Monikou se Viktor znal dobře, a to nejen z pravidelných porad vedení, ale dokonce spolu dvakrát náhodně poobědvali v blízké restauraci, vždy poté, co se podařilo společným úsilím stlačit dobu trvání neplodné porady pod dvě hodiny času. K neuvěření byla celá situace a s ní i historický vývoj událostí k ní vedoucí. Vždy, když Viktor potřeboval na ústředí něco vyřídit, zastavil se za Monikou. Tentokrát potřeboval zjistit,

jak je to s jeho žádosti o vycestování do Západní Evropy, a Monika mohla vědět, jestli s tím paní ředitelka nějak pokročila.

Soudružka Irena Romanová nebyla jen obyčejnou regionální ředitelkou, ale měla na starost hned tři pražské obvody a v nich přes desítku různě velkých poboček, tedy celkem více než dvě stovky pracovníků nejrůznějších profesí. Na dveřích do své mimořádně prostorné a okázale vybavené kanceláře měla strohý nápis ředitelka, který tam visel už dobře dvanáct let. Irena byla jedním z nosných sloupů pražského bankovnictví. Monika přišla do své funkce spolu s ní a bylo zřejmé, že ona sama je tou osobou, která drží běžný provoz ředitelství pevně v rukou. Tandem dokonale fungoval, protože měl vyváženě rozdělené sféry vlivu, pravomocí i odpovědností. Viktor seděl v polstrovaném křesle naproti stolu tajemnice a tupě hleděl na její stůl, za kterým zela prázdná otáčecí židle. Monika byla pryč, prý si musela „jít odskočit". Tohle sousloví připadalo Viktorovi vždy komické, protože se svou bujnou představivostí a schopností převést slyšené formulace do neúprosně reálného světa, viděl před sebou mohutnou Moniku, jak odchází za dveře, aby si tam laškovně nebo žertovně poskočila ze strany na stranu a za malý okamžik se s omluvným úsměvem vrátila zpět. Viktor naprosto chápal, že takovému nutkání se musí vyjít vstříc, a potřeba si jít „odskočit" nesmí být odkládána. Moničin odskok však trval neúměrně dlouho, byla z kanceláře pryč už celou věčnost a Viktor nechtěně, ale se zájmem, naslouchal rozhovoru, který probíhal za dveřmi oddělujícími kancelář tajemnice a pracovnu ředitelky, které tradičně zůstávaly pootevřené prakticky při všech typech jednání. Výjimkou byly nepravidelné schůzky Ireny Romanové s generálním ředitelem, který měl pro otevřené či zavřené dveře velmi vytříbený smysl a pečlivě hlídal

každé aktivní ucho, které mohlo být díky nedůslednému zavírání dveří v permanenci. Viktor byl sice v pokušení vyskočit z křesla a dveře zavřít, protože by se to prostě slušelo, ale neučinil tak. Rozhovor v kanceláři ředitelky se týkal jeho.

„Já ho tam nemůžu pustit. To musíte pochopit. Byla bych za to odpovědná."

„Ale vždyť tady nechává dceru i s manželkou. Má tady rodiče. A pokud vím, tak tady má i spoustu přátel mezi muzikanty," argumentoval druhý, mužský hlas, který Viktor nepoznával. Asi to není spořitelní pracovník.

„Ale to je právě ono. On je muzikant," řekla Romanová se slyšitelným náznakem hysterického zoufalství.

„Já bych ho pustil. Můžeme mu naznačit, že když by se náhodou nevrátil, dceru už nikdy neuvidí," pronesl chlácholivě baryton.

Klaply dveře a Monika najednou seděla za stolem. Pohlédla na Viktora, zaslechla útržek rozhovoru z vedlejší kanceláře a s otazníkem v očích zvedla obočí. V tom byla Monika skvělá, uměla zvednout jenom jedno obočí, a bylo jí jedno které. Viktor se dále tvářil neutrálně a snažil se vzbudit dojem, že se v jeho nejbližším okolí vůbec nic neděje a nikdy nedělo. A s vysokou mírou pravděpodobnosti ani dít nebude.

„To je o tobě?" zeptala se Monika.

„Co?" hlesl.

„To od vedle," upřesnila.

Viktor váhal s odpovědí. Nejvíc ze všeho by se mu líbilo bezuzdně lhát a tvrdit, že vůbec nic neslyší, a pokud tedy zaslechne pár slov, tak z toho má dojem, že je to něco služebního, patrně ohledně úprav předpisů, nebo něco takového. Ale věděl, že Monika je ve lhaní jiný kalibr než on sám.

„Asi jo, ale moc to nevnímám. Jenom už chci vědět, jestli mi ten příslib propadne, nebo ne."

„Jak jako propadne?"

„No tak, prostě ho vrátím bance, protože nebudu mít výjezdní doložku. Tu mi nedají bez souhlasu zaměstnavatele a policie. A tím pádem nikam nepojedu."

„Tak aspoň zůstaneš tady a budeš moc dělat toho ředitele," spiklenecky špitla Monika. „Na poradě vedení padlo tvoje jméno v souvislosti se Šnajdrovým odchodem do důchodu."

Dveře do kanceláře Ireny Romanové se s tichým, stydlivým vrznutím zavřely, asi průvan. Šnajdr byl jedním ze čtyř hlavních ředitelů, kteří vedli celou pražskou Českou spořitelnu, a už tři roky přesluhoval.

„To mi ale bez členství nebo alespoň bez kandidatury stejně nedají," zamyslel se nahlas Viktor a na konci věty přidal mírný modifikovaný patos, aby věta nevyzněla jako povzdech.

„To ne," řekla Monika cestou od židle ke dveřím. Zaklepala na ně a ještě než se ozval pokyn ke vstupu, stihla Viktorovi ukázat na konferenční stolek, kde leželo několik dokumentů: „A támhleto podepiš."

Já 15
rok 1970

„Píšete teď nějakou knížku nebo povídku, pane Vokatý?“

„Nepíšu.“

„A není to škoda, já myslím, že byste měl? Ta, co jsem ji posledně našel ve sklepě vedle kotle, byla dobrá.“

„Hm.“

Na úplném začátku sedmdesátých let dvacátého století se můj strýc cítil víc a víc unavený. A taky se strašně nudil. Nebavila ho rodina, manželka a ani dva synové. Míň a míň ho vzrušovala dříve milovaná muzika nebo sledování sportovních přenosů. Jedinou výjimkou zůstal hokej. Dlouho v něm doznívál zážitek z března roku 1969, kdy českoslovenští hokejisté porazili Sovětský svaz hned dvakrát za sebou, a to 4:3 a 2:0 a způsobili ve své vlasti solidní pozdvižení.

Tehdy strýc s tetou vyrazili na Václavské náměstí a shodou okolností přímo viděli, podle nich zcela náhodného občana, jak hází dlažební kostku do výlohy sovětské letecké společnosti Aeroflot. Jenže postupně kulminovala normalizace, či lépe a výstižněji řečeno úpadek, dekadence a zmarnění. Život na malém městě byl k uzoufání ostinátní, a tak strýc trávil většinu času u televize,

případně u novin. Obojí s nezbytnou cigaretou značky CLEA v ústech nebo na popelníku.

Každý den po návratu z práce, kam chodíval na šestou ráno, si na chvilku lehnul a dal si krátký spánek, který mu někdy doplnil energii na zbytek dne, ale jindy ho naopak uvedl do letargie a deprese. Seděl v křesle za hradbou novinových stránek a spřádal různé plány, například kam by se dalo jet na dovolenou, nebo prostě jen tak někam na dva dny. Protože byl zaměstnancem státních drah, měl tak zvanou *režijku*, a to nejen pro sebe, ale pro celou rodinu. Bylo tak pro něj snadné volit vzdálené destinace, protože režijka umožňovala jemu i celé rodině cestování vlakem zdarma. Dávno se vzdal snů o exotických krajích a putování do vzdálených světadílů. Vrcholem jeho představ byla evropská města, jako například Vídeň nebo Paříž. Realita však byla jiná. Letní týdenní dovolená u rodičů manželky nebo maximálně pobyt v některé ze zotavoven ROH na základě rekreačního poukazu přiděleného příslušným referentem.

Strýc bydlel spolu s rodinou v přízemí středně velké vilky z první republiky, která samozřejmě patřila státu, jenž milostivě nechal původní majitelku dožívat v prvním patře dvouposchoďového domku. V podkroví měl ještě jednu místnost pan Vokatý, ten však skoro nevycházel a jen jednou za čtrnáct dní vyšel na nákup a v neděli odpoledne poseděl hodinku ve stínu širokého slunečníku na zahradě vilky. Strejda se s ním několikrát pokusil zapříst rozhovor, ale po několika jednoslabičných odpovědích své úsilí vzdal. Jen z některých náznaků a pár pohozených fragmentů rukopisů pochopil, že pan Vokatý je či byl spisovatel, a ještě krátce po válce napsal několik knih. Žádnou mu ale nakonec nevydali, a tak zanevřel na svět, režim, nakladatele a vůbec

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázku z knihy Pozůstalost**.**
Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.